

Postawy moralne w świadomości młodzieży uprawiającej taekwon-do w Białej Podlaskiej

Postawy moralne jako jedno z kryteriów religijności jest traktowana jako równorzędny parametr życia religijnego, a także jako konsekwencja wiary religijnej w dziedzinie życia codziennego¹.

W zakresie moralności religijnej wchodzi wiele norm i zasad dla ludzi wierzących. Zespół tych norm i zasad, sformułowany przez Kościół katolicki zamieszczony w swym kodeksie moralności, jest ujęty w system, który tworzy model moralności, obowiązujący w danej społeczności religijnej². Moralność, która jest traktowana jako fakt społeczny, obejmuje przede wszystkim postawy i zachowania w stosunku do drugiego człowieka i ukazuje się jako ludzki fenomen. Dane postawy i zachowania ulegają pewnym różnicowaniom w zależności od tego do jakich grup przynależą działające jednostki: rodziny, kategorii społeczno – zawodowej, klasy społecznej grupy etnicznej, narodu, grupy wyznaniowej, a także do takich cech jak płeć, wiek, wykształcenie itp.³

Nasilające się w społeczeństwie polskim procesy odchodzenia od moralności religijnej zarówno wśród katolików krytycznych do Kościoła i jego doktryny moralnej, jak i w życiu katolików ”odchodzących”, którzy kształtują swoją moralność niezależnie od religii. Jednakże zaznacza się proces wzmacniania religijności w życiu katolików „pogłębianych”, którzy łączą religijność z moralnością w życiu codziennym⁴.

Kwestionowanie lub negowanie norm moralnych nie zawsze jest znakiem kształtowania się zindywidualizowanego podejścia do religii, często wiąże się z określonymi trudnościami życiowymi, a nawet niekiedy daleko posuniętej niewiedzy co do stanowiska Kościoła w danej konkretnej sprawie⁵.

---

¹ Por. E. Jarmoch, *Religijność żołnierzy zasadniczej i zawodowej służby wojskowej w warunkach przemian systemowych*, Warszawa 1998, s. 285.

² Por. Piwowarski, *Religijność miejska w rejonie uprzemysłowionym*, Warszawa 1977, s. 213.

³ Por. J. Mariański, *Moralność w procesie przemian. Szkice socjologiczne*, Warszawa 1990, s. 12.

⁴ Por. W. Piwowarski, *Teoria i metodologia badań nad religijnością polską*, w: *Religijność polska w świetle badań socjologicznych*, red. W. Piwowarski, W. Zdaniewicz, Warszawa 1990, s. 8.

⁵ Por. J. Mariański, *Postawy i zachowania religijno - moralne*, w: *Postawy społeczno – religijne mieszkańców archidiecezji Łódzkiej*, red. S. Zaręba, T. Zembrzuski, Łódź 2002, s. 60.

Niniejszy artykuł będzie oceną pod względem aprobaty i dezaprobaty, pochwałą lub naganą postaw wobec podstawowych obowiązków katolika, zasad etyki życia małżeńskiego i rodzinnego.

Hierarchia wartości uznawana przez ankietowanych wskazuje pośrednio na przyjmowaną hierarchię norm, albowiem normy te są podstawą obowiązków.

Badania zostały przeprowadzone wśród młodzieży uczestniczącej na zajęcia sztuki walki Taekwon-do w Białej Podlaskiej, którzy ujawnili uznawaną przez siebie hierarchię wartości i norm.

1. Obowiązki katolika i postawa wobec autorytetu moralnego

W społeczeństwie polskim trwa nieustanny proces społecznej reinterpretacji norm i pojęć moralnych. Zróżnicowany stosunek młodzieży do norm etycznych jak i obowiązków katolika charakteryzuje się albo akceptacją danych idei ogólnych obowiązujących w każdym czasie, bądź akceptacją warunkową, w ramach których weryfikuje się ich znaczenie w danej konkretnej sytuacji i okolicznościach życiowych⁶.

Tabela 1. Najważniejszy obowiązek katolika.

Najważniejszy obowiązek katolika	Kobiety		Mężczyźni		Ogółem	
	N	%	N	%	N	%
Obowiązek religijny (np. kochać Boga)	11	29	67	28,4	78	28,3
Obowiązek konfesyjny (np. słuchać zdania Kościoła)	-	-	8	3,3	8	2,9
Obowiązek rytualny (np. odmawiać pacierz)	3	7,9	20	8,4	23	8,3
Obowiązek moralno – ogólny (np. zachowywać przykazania)	8	21	56	23,8	64	23,3
Obowiązek moralno – indywidualny (np. nie zabijać)	7	18,4	35	14,7	42	15,3
Obowiązek moralno – społeczny (np. iść z pomocą)	9	23,6	47	19,8	56	20,4
Inne	-	-	4	1,6	4	1,5
Nie umiem powiedzieć	-	-	-	-	-	-
Ogółem	38	100	237	100	275	100

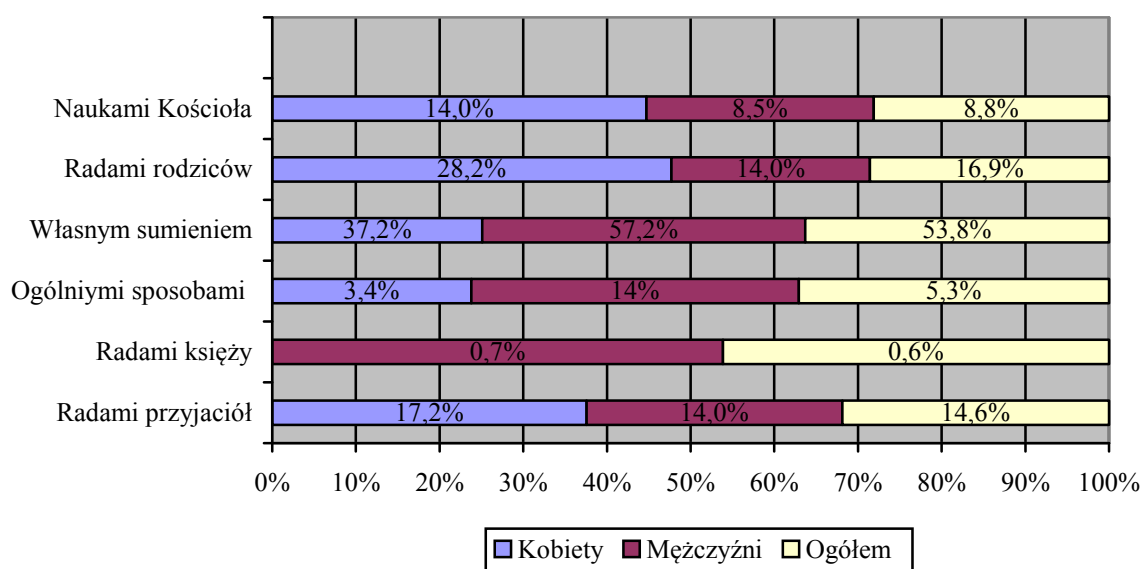
Analizując poszczególne wyniki przedstawione w tabeli 1 zauważamy trzy odpowiedzi przekraczające pułap 20% badanych. Najwyższy wskaźnik z pośród tych odpowiedzi posiada obowiązek religijny 28,3% respondentów, drugi to obowiązek moralno – ogólny

⁶ Por. J. Mariański, *Kondycje religijne i moralne młodych Polaków*, Kraków 1991, s. 49.

23,3% ankietowanych i obowiązek moralno – społeczny 20,4% uczestników sekcji Taekwon-do. Kolejne obowiązki młodzież wymieniła w następującej kolejności. Obowiązek moralno – indywidualny wybrało 15,3% respondentów, obowiązek rytualny 8,3%, obowiązek konfesyjny 2,9% ankietowanych i to tylko mężczyźni.

Następnym zagadnieniem jakie omówię będzie wpływ najważniejszych autorytetów w rozwiązywaniu konfliktów moralnych. Przez to dostrzegę wpływ różnych czynników na życie moralne młodych ludzi, a wśród nich wpływ religii i Kościoła. To zagadnienie ilustruje wykres numer 1.

Wykres 1. Motywy rozwiązywania konfliktów moralnych.

Jak wykazują badania, większość młodzieży 53,8% kieruje się w rozwiązywaniu konfliktów moralnych własnym sumieniem taki pogląd potwierdza Nauczanie Kościoła⁷. Kolejni ankietowani uznali, że pomocą są im rodzice 28,8% kobiet i 14% mężczyzn oraz przyjaciele 17,2% kobiet i 14% mężczyzn co stanowi 14,6% respondentów. Pomocną rolę Kościoła w rozwiązywaniu konfliktów moralnych zauważa 14% kobiet i 8,5% mężczyzn. Również 0,7% kobiet korzysta z rad księży co należałoby dołączyć do poprzedniej kategorii. Jedynie 5,3% badanych pomaga sobie ogólnymi sposobami.

Młody człowiek pragnie kierować się własnymi racjami i opcjami wpływającymi z sumienia. Należy jednak pamiętać o tym, że sumienie może być nie zawsze dobrze uformowane, co powoduje obawę o prawidłowy wybór moralny⁸.

⁷ Por. Katechizm Kościoła Katolickiego, Poznań 1994, 1776 (dalej KKK), Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym *Gaudium et spes*, Sobór Watykański II, 7 XII 1965, w: Sobór Watykański II. Dekrety. Deklaracje, Pallottinum – Poznań 2002, nr 16.

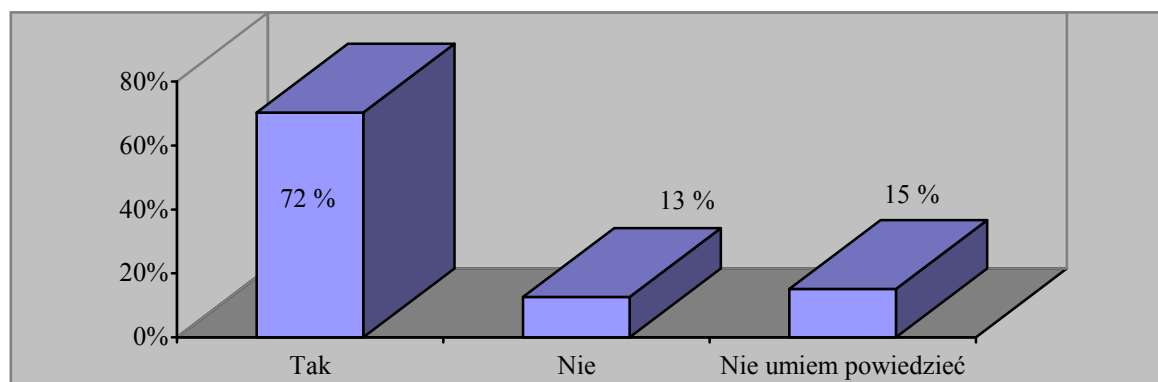
⁸ KKK 1779.

2. Postawa wobec etyki życia małżeńskiego

Kolejnym wskaźnikiem świadczącym o życiu młodzieży jest sakramentalny związek małżeński. Małżeństwo jest naturalnym stanem i docelowym punktem dla realizacji prawdziwej miłości⁹. Powinna ona być podjęta w wyrazie odpowiedzialności i po głębokim przemyśleniu¹⁰.

Jednym z najważniejszych warunków dojrzałego przeżywania relacji małżeńskiej jest dobra znajomość siebie i drugiego, znajomość praw, którymi rządzi się męskość i kobiecość, a więc ludzkiej seksualności. Wtedy to ideałem byłoby aby ludzka płciowość wyrażana była przez bezinteresowną miłość i całkowite oddanie siebie samego. Dotykam tutaj aspektu cnoty czystości przedmałżeńskiej, która jako wyraz wewnętrznej i zewnętrznej działalności człowieka odnosi się do kolejnego pytania jakie postawiłem ankietowanym¹¹.

Wykres 2. Dopuszczalność pożycia seksualnego przed ślubem.

Analizując odpowiedzi oceniające dopuszczalność pożycia seksualnego przed ślubem należy stwierdzić, że 72% uważa współżycie przed ślubem za dozwolone. Tylko 13% twierdzi, że kontakty seksualne są niedopuszczalne. Nie umiało dać odpowiedzi na pytanie 15% respondentów¹².

Następnym zagadnieniem, które dotyczy życia małżeńskiego jest ocena zdrady małżeńskiej. Ten, kto ją popełnia, nie dotrzymuje podjętych zobowiązań. Rani znak

⁹ Por. G. Perico, *Młodzież, miłość i seksualność*, Kraków 1996, s. 162.

¹⁰ Por. K. Wiśniewska – Roszkowska, *Eros myślący*, Wrocław 1999, s. 133.

¹¹ Por. J. Augustyn, *Integracja seksualna. Przewodnik w poznawaniu i kształtowaniu własnej seksualności*, Kraków 1998, s. 139.

¹² Statystyki podają, że młodzi ludzie współżyją ze sobą już przed 18 rokiem życia. Ponadto 50% deklaruje później, że żałuje tego. Twierdzi, że sami się przez ten czyn skrzywdzili (Por. K. Wiśniewska – Roszkowska, *I ty kiedyś założysz rodzinę*, Wrocław 1993, s. 160).

przymierza, jakim jest węzeł małżeński i godzi w instytucje małżeństwa¹³. Powyższy problem ilustruje nam tabela nr 2.

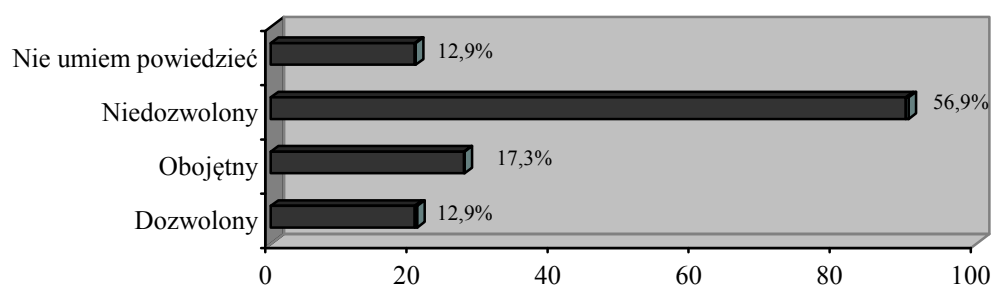
Tabela 2. Ocena zdrady małżeńskiej.

Ocena zdrady małżeńskiej	Kobiety		Mężczyźni		Ogółem	
	N	%	N	%	N	%
Dozwolone	-	-	-	-	-	-
Obojętne	-	-	1	1,1	1	0,9
Niedozwolone	16	94,1	88	93,6	104	93,7
Nie umiem powiedzieć	1	5,9	5	6,4	6	5,4
Ogółem	17	100	94	100	111	100

Zdecydowana większość ankietowanych opowiedziało się za niedopuszczalną możliwością zdrady małżeńskiej. Takiego zdania było 93,7% respondentów. Niewielka liczba młodzieży nie umiała odpowiedzieć na zadane pytanie. Jedynie jeden ankietowany jest obojętny co do zdrady małżeńskiej. Pozytywną oznaką respondentów jest fakt iż żaden z uczestników sekcji Taekwon-do nie stwierdził dobrowolności zdrady małżonków.

Przymierze małżeńskie podniesione zostało do godności sakramentu przez samego Chrystusa. Mówi o tym Kodeks Prawa Kanonicznego: „małżeństwo zawarte i dopełnione nie może być rozwiązane żadną ludzką władzą i z żadnej przyczyny oprócz śmierci”¹⁴. Poniższe stanowisko sportowców przedstawia zdanie na temat rozwodu.

Wykres 3. Opinia odnośnie rozwodu.

Znaczną część 56,9% stanowią respondenci, którzy odpowiedzieli na pytanie negując możliwość rozwodu. Dla 17,3% badanych dana kwestia jest obojętna. Brak zdania na temat

¹³ KKK 2381.

¹⁴ Kodeks Prawa Kanonicznego, Poznań 1984, 1141.

rozvodu wyraziło 12,9% respondentów podobnie jak osoby, które pozwalają możliwość rozvodu.

Kolejne pytanie dotyczyło stosowania środków antykoncepcyjnych. Antykoncepcja to celowe zestaw środków nie dopuszczających do poczęcia oraz umożliwia wyłączenie płodności dla uwolnienia kontaktów seksualnych od ich powiązań ze zdolnością zapoczątkowania życia¹⁵. Antykoncepcja niszczy wszelkie relacje między osobowe a szczególnie redukuje małżeństwo jako przymierze osób i powoduje wzajemną manipulację ciałem, traktując osobę jako przedmiot¹⁶. Spójrzmy na opinie młodzieży wobec tego problemu.

Tabela 3. Ocena stosowania środków antykoncepcyjnych.

Ocena stosowania środków antykoncepcyjnych	Kobiety		Mężczyźni		Ogółem	
	N	%	N	%	N	%
Dozwolone	10	59	72	64,7	82	73,9
Obojętne	2	11,5	5	5,3	7	6,3
Niedozwolone	4	23,6	12	12,7	16	14,4
Nie umiem powiedzieć	1	5,9	5	5,3	6	5,4
Ogółem	17	100	94	100	111	100

Otrzymany bardzo wysoki wskaźnik dopuszczalności środków antykoncepcyjnych 73,9% ogółu badanych jest sprzeciwem podstawowemu prawu moralnemu i normom etyki seksualnej, które nakazuje Kościół¹⁷. Z punktu widzenia moralności chrześcijańskiej antykoncepcja jest złem, ponieważ stanowi naruszenie samego celu i natury aktu seksualnego, a tym samym godności osoby ludzkiej¹⁸. Jedynie kobiety w 23,6% i mężczyźni w 12,7% wyrazili dezaprobatę antykoncepcji. Dla niewielkiej części respondentów środki antykoncepcyjne są obojętne 11,5% kobiet i 5,3% mężczyzn, oraz nie są znane dla 5,4% wszystkich ankietowanych.

Z problemem antykoncepcji bardzo ściśle wiąże się problem aborcji, czyli przerywania ciąży, problem zabójstwa człowieka przed jego narodzeniem. Nauka Kościoła bardzo szeroko wypowiada się na temat nienaruszalności ludzkiego życia. Albowiem „ Życie ludzkie jest święte, ponieważ od samego początku domaga się stwórczego działania Boga

¹⁵ Por. W. Fijałkowski, *Miłość i małżeństwo*, Warszawa 1979, s. 12.

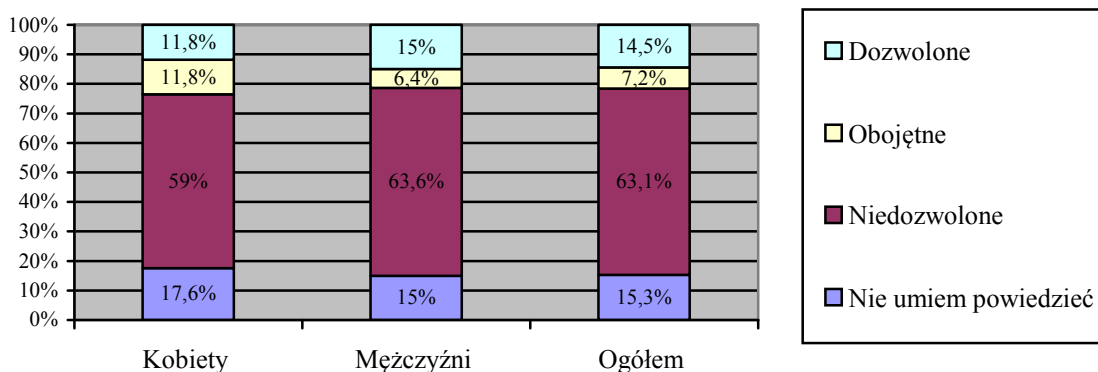
¹⁶ Por. J. Bajda, *Myslenie antykoncepcyjne*, Ateneum Kapłańskie 3 (1998), s. 375.

¹⁷ Por. Paweł VI, Encyklika „Humanae vitae”. Warszawa 1968, 10: „Jeżeli więc ktoś korzysta z daru Bożego pozbawiając go, choćby tylko częściowo, właściwego znaczenia i celowości, działa wbrew naturze tak mężczyzny, jak i kobiety, a także wbrew głębokiemu ich zespoleniu. I właśnie dlatego sprzeciwia się też planowi Boga i Jego świętej woli”.

¹⁸ Por. P. Góralczyk, *Wychowawcza etyka seksualna*, Ząbki 2000, s. 216.

i pozostaje na zawsze w specjalnym odniesieniu do Stwórcy, jedyne go celu. Sam Bóg jest Panem życia, od jego początku aż do końca”¹⁹. W związku z tym następną kategorią, którą będę omawiać jest pytanie dotyczące akceptacji przerywania ciąży.

Wykres 4. Ocena moralna przerywania ciąży.

Analizując poszczególne wyniki przedstawione na wykresie łatwo można zaobserwować, że 63,1% badanych uważa aborcję za niedozwoloną. Takiego zdania jest 59% kobiet i 63,6% mężczyzn. Zdecydowanie mniejsza grupa ankietowanych dopuszcza możliwość usuwania ciąży reprezentują ją 11,8% kobiet i 15% mężczyzn. Obojętnie do problemu ustosunkowuje się 11,8% kobiet i 6,4% mężczyzn. Również 17,6% kobiet i 15% mężczyzn co stanowi 15,3% ogółu badanych nie ma zdania na ten temat. Jak wykazują badania decyzja o aborcji biorąc pod uwagę konsekwencje zdrowotne szczególnie kobiety nie jest mocno zróżnicowana w zależności od płci badanych²⁰.

Według opinii Kościoła nie ma miejsca na żadne okoliczności przerywania ciąży. Wszystkie z nich są złe moralnie i zakazane. Jest to sprzeciw pełnej prawdzie aktu płciowości, który jest właściwym wyrazem miłości małżeńskiej. Jest sprzeczne z cnotą sprawiedliwości i łamie bezpośrednio Boże przykazanie „nie zabijaj”²¹. Aborcja jako bezpośrednie przerywanie ciąży, jako cel i środek, jest zawsze poważnym nieładem moralnym, gdyż jest dobrowolnym zabójstwem niewinnej istoty ludzkiej²².

Podsumowując opinie moralne zaprezentowane w powyższym artykule, analizie podjąłem wartości norm moralności małżeństwa, rodziny i norm porządkujących sferę

¹⁹ Instrukcja o szacunku dla rodzącego się życia ludzkiego i o godności jego przekazywania *Donum Vitae*, s. 364 – 365.

²⁰ Badania wykazują, że 69% kobiet po aborcji boi się współżycia seksualnego, przeżywa oziębłość uczuciową i seksualną. Zaburzeniu ulega 70% relacji małżeńskich, a na depresję po aborcji cierpi 92% kobiet. (Por. K. Knotz, *Akt małżeński*, Kraków 2001, s. 295.

²¹ Por. Jan Paweł II, Encyklika *Evangelium vitae*, *O wartości i nienaruszalności życia ludzkiego*, w: *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. II, Kraków 1996, 13.

²² Jan Paweł II, Encyklika *Evangelium vitae* ..., 65, KKK 25.

seksualną człowieka. Wśród zadeklarowanych odpowiedzi zauważyłem aprobatę takich wartości jak: współżycie seksualne przed zawarciem ślubu kościelnego (72%) oraz dowolność stosowania środków antykoncepcyjnych (73,9%). Badana młodzież zanegowała takie wartości jak: zdrada małżeńska (93,7%), rozwód (56,9%), przerywanie ciąży (63,1%).

W społeczeństwie współczesnym ulegają zakwestionowaniu jednoznaczne związki przyczynowo – skutkowe między postawą religijną i moralną. Wielu ludzi, którzy odeszli od katolicyzmu, postępuje w sposób godny aprobaty moralnej. Odrzucenie Boga nie staje się automatycznie przyczyną niemoralnego życia, tak jak i wiara religijna nie gwarantuje postępowania moralnie dobrego. Uważa się, że potrzeby moralne wyprzedzają potrzeby religijne. Wielu jest zdania, że można kierować się zasadami moralnymi bez odwołania się do Boga. Proponuje się oprzeć wychowanie młodzieży nie na wartościach uzasadnianych przez religię, ale na zasadach wynikających z ogólnoludzkiego humanizmu, wspólnego dla wierzących i niewierzących. W wyniku takiego postępowania relacja między religią a moralnością ulegną całkowitemu osłabieniu, czego wynikiem może być związanie wiary religijnej z różnymi niewłaściwymi normami i praktykami życiowymi²³.

---

²³ Por. Mariański J., *Religia i moralność w opinii maturzystów*, w: *Roczniki Nauk Społecznych*, Lublin 1996 / XXIV, s. 170 - 173.